

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, бізнесу і
адміністрування
Протокол № 11 від 13.01.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор

Василь ОТЕНКО

КОМУНІКАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Менеджмент креативних індустрій

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники програми:
к.е.н., доцент

Сергій ВАСИЛИК

Завідувач кафедри
менеджменту, бізнесу і
адміністрування

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Гарант програми

Каріна НЕМАШКАЛО

Харків
2025

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Комунікації та соціальна відповідальність» складена відповідно до навчальної програми підготовки бакалаврів. Навчальна дисципліна «Комунікації та соціальна відповідальність» належить до циклу обов'язкових професійно орієнтованих дисциплін підготовки бакалавра.

Навчальна дисципліна «Комунікації та соціальна відповідальність» спрямована на вивчення фундаментальних знань з теорії та практики соціальної відповідальності і формування відповідних професійних компетентностей.

Мета вивчення дисципліни є: оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань аналізу особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку, вивчення теоретичних положень та оволодіння відповідним інструментарієм щодо використання сучасних практик взаємодії держави, бізнесу, громадянського суспільства і людини, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх суб'єктів суспільного життя, створити умови для стійкого стабільного розвитку держави і суспільства, які необхідні майбутньому керівнику.

Завданнями навчальної дисципліни – є вивчення сутності, основних понять і категорій менеджменту; вивчення складових елементів, етапів, інструментів реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; вивчення процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень; набуття вмінь використовувати базові інструменти управління організацією.

Об'єктом навчальної дисципліни є соціальна відповідальність в організації.

Предметом навчальної дисципліни є принципи, форми та методи реалізації соціальної відповідальності в організації.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен володіти здобувач вищої освіти
PH1	ЗК1, ЗК13
PH2	ЗК2, ЗК8, ЗК13
PH3	ЗК6
PH5	СК3
PH7	СК3
PH8	ЗК13, СК5, СК6, СК11
PH9	СК5, СК13
PH11	ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК8

PH12	ЗК15, СК6, СК13, СК15
PH15	СК14, СК15

де PH1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

PH2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

PH3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

PH5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

PH7. Виявляти навички організаційного проектування.

PH8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

PH9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

PH11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

PH12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

PH15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав свобод людини і громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК13. Розуміти принципи права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Суть та завдання корпоративної соціальної відповідальності

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.

Визначення поняття «соціальна відповідальність». Сутність та значення корпоративної соціальної відповідальності. Проект міжнародного стандарту щодо соціальної відповідальності ISO 26000. Компоненти соціальної відповідальності. Історія розвитку соціальної відповідальності. Розвиток СР в Україні. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Внутрішнє та зовнішнє середовище КСВ. Особливості формування моделей СВ. КСВ бізнес-моделі. Різниця між американською та європейською моделями. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Тема 2. Зовнішнє спілкування на основі соціальної відповідальності.

Міжнародні стандарти прав людини. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Поняття та типи зацікавлених сторін, їх участь. Визначення зацікавлених сторін компанії, спілкування із зацікавленими сторонами, найкращі практики діалогу із зацікавленими сторонами провідних компаній у галузі СР, оцінка діалогу. Конвенція про права дитини. Українське трудове законодавство як основа для СР у відносинах із найманими працівниками. Визначення територіальних громад. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. Розвиток партнерських відносин з місцевою владою та громадою. Участь компаній у житті громади. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.

Тема 3. Внутрішнє спілкування на засадах соціальної відповідальності.

Поняття соціальної звітності. Ресурси в галузі соціальної звітності. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання та структура. Процес звітування.

Тема 4. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.

Рівні соціального партнерства, механізм соціального партнерства. Основні діючі особи в системі соціального партнерства. Соціальне партнерство та регулювання соціально-трудова відносин. Соціальне та регулювання соціально-трудова відносин. Регулювання трудових відносин на засадах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки.

Тема 5. Екологічна складова соціальної відповідальності

Сутність та значення відповідального ставлення до навколишнього середовища. Профілактичний підхід до вирішення екологічних проблем. Функції та рівні екологічної відповідальності. Екологічний менеджмент як інструмент реалізації соціальної відповідальності. Український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності. Міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.

Тема 6. Права людини та трудові практики як предмет соціальної відповідальності.

Міжнародні ініціативи щодо захисту прав людини в діловому середовищі. Права людини та трудова практика як предмет КСВ. Міжнародні стандарти прав людини. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Конвенція про права дитини. Українське трудове законодавство як основа для КСВ у відносинах із працівниками. Кращі практики роботи та показники внутрішнього СВ: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Тема 7. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Соціальна відповідальність як фактор впровадження сталого розвитку. Енергоефективність та підвищення промислової продуктивності та конкурентоспроможності як основні напрями СВ. Критерії оцінки СВ. Характеристика основних методів оцінки СВ.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Обговорення питань для семінара-дискусії: 1. Проект міжнародного стандарту з соціальної відповідальності ISO 26000. 2. Історія розвитку соціальної відповідальності. 3. Розвиток СВ в Україні. : 4. Моделі КСВ бізнесу. 5. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства. 6. Соціальна відповідальність у пріоритетах розвитку країни. 7. Соціальна відповідальність як чинник запровадження сталого розвитку.
Тема 2. Завдання 2.	Практичне заняття за темою : Аналіз заінтересованих сторін компанії

Тема 3. Завдання 3.	Практичне заняття за темою : Складання матриці стейкхолдерів
Тема 4. Завдання 4.	Практичне заняття: Дослідження звітів сталого розвитку різноманітних компаній.
Тема 5. Завдання 5.	Питання для семінара-дискусії: 1. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. 2. Функції та рівні екологічної відповідальності. 3. Захист навколишнього середовища. 4. Український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності. 5. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. 6. Міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.
Тема 6. Завдання 6.	Розробка напрямів посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство
Тема 7. Завдання 7.	Тренінг: «Етапи підготовки нефінансового звіту або аналіз відповідності звіту рекомендаціям GRI».

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 – 7.	Вивчення лекційного матеріалу, підбір та огляд літературних джерел та нормативної бази України та міжнародних стандартів з питань КСВ
Тема 1 – 7.	Підготовка до практичних та семінарських занять
Тема 1 – 7.	Підготовка до тренінгів та ділової гри
Тема 1 – 7.	Підготовка до експрес-опитувань
Тема 1 – 7.	Підготовка до письмових контрольних робіт

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено у робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Комунікації та соціальна відповідальність» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/практичних заняттях передбачено застосування наступних методів навчання та викладання: проблемні лекції (теми 1, 4, 5), міні-лекції (тема 2, 3, 6), ділові ігри (теми 2, 4), ситуаційні завдання (теми 2 - 6), індивідуальна дослідницька робота під час виконання есе (тема 3); семінари-дискусії та презентації (тема 1, 3, 5).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Контрольні заходи оцінювання включають:

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна оцінка – 100 балів, мінімальна оцінка, що дає можливість здобувачу вищої освіти отримати залік – 60 балів).

Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Поточний контроль включає оцінювання знань здобувача вищої освіти під час лекцій та практичних занять та виконання компетентнісно-орієнтованих завдань, виконання та презентації, дозволить накопичити 100 бали та включає: компетентнісно-орієнтованих завдань (50 балів); презентації (10 балів), експрес контрольної роботи (10 балів); підсумкової контрольної роботи (30 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Рекомендована література

Основна

1. Корпоративна соціальна відповідальність : конспект лекцій : навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. М. О. Чупріна.

– Електронні текстові дані (1 файл: 1,8 МБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 138 с.

2. Палехова Л. Л. Управління сталим розвитком: довідник базових понять. Дніпро: НТУ «ДП», – 2020. – 330 с.

Додаткова

3. Василик С. К. Етика управління: відповідальне керівництво та стабільність бізнесу / С. К. Василик, Юрченко Г. М., Майстренко О. В. // Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). – 2024. – № 2(30). – С. 388 – 399.

4. Василик С. К. Зелений менеджмент у корпоративній стратегії: моделі впровадження сталого розвитку / С. К. Василик, Ю. С. Гринчук, А. В. Гудзенко // Публічне управління і політика. – 2025. - № 7-8(11-12).

5. Василик С. Практики екологічної відповідальності польських підприємств / С. Василик, А. Тилец // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. науково-практ. конф., 18-19 бер. 2019 р. – Х.: ФОП Панов А.М., 2019. – С. 103-105. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21632>

6. Іпполітова І. Я. Корпоративна соціальна відповідальність: глобалізаційні впливи на підприємства України / І. Я. Іпполітова, І. Е. Кулинич // Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 листопада 2022 р. - Харків : Держ. біотехнологічний ун-т. 2022. – С. 454- 455. . – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28725>

7. Стратегія та політика КСВ як компонент євроінтеграційної стратегії. стан та перспективи КСВ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/WG3-session1_12Mar2013_recommendations.doc.

8. 10 principles UN Global Compact [Electronic resource] / The United Nations Global Compact. – Access mode: <http://www.unglobalcompact.org>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Глобальна Ініціатива із звітності. Global Reporting Initiative. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.globalreporting.org.

10. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csr-ukraine.org/about.html>.